

การลงโทษผู้กระทำผิดทางอาญา

Criminal Offenders' Punishment

สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ* สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสมา มานะทน

Sanyapong Limprasert* Suteeraporn Saengchansri and Anisa Manaton

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Law, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author, E-mail: lsanyapong@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้บัญญัติโทษในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ การประหารชีวิต การจำคุก การกักขัง การปรับ และการรับทัณฑ์สัน ซึ่งกฎหมายอธิบายว่าโทษทางอาญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำผิด การกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และการกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด และยังคงต้องมีบทกำหนดโทษไว้ด้วย บทความนี้ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษ 5 แนวคิดด้วยกัน คือ 1) การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์มีอิสระ ที่จะคิด และมีอิสระที่จะกระทำตามลัทธิความเชื่อเรื่อง เจตจำนงอิสระ ดังนั้น เมื่อมนุษย์ตัดสินใจที่จะทำอะไรลงไปย่อมต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เมื่อกระทำผิดจึงต้องได้รับโทษตอบแทนจากการกระทำผิดนั้นอย่างสาสมกับความผิดที่ทำลงไป 2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความผิด โดยมีความเชื่อว่ากฎข้อบังคับเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หากกระทำผิดก็ต้องมีการชดเชยเพื่อลบล้างความผิด 3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือปราบปราม เชื่อว่าคนเรากระทำผิดโดยเจตนาก่อนกระทำจะคิดถึงผลดีผลเสีย เพื่อป้องกันไม่ให้คนกระทำผิดรัฐจึงต้องออกกฎหมายกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้อย่างชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณชน 4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคม เป็นการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยโดยแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดเกิดขึ้นอีก และ 5) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย เป็นแนวคิดใหม่โดยมีแนวคิดที่ว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ป่วยการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดให้ปรับตัวเป็นคนดี แนวคิดการลงโทษทั้งหมดนี้ประเทศไทยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการลงโทษทางอาญา

คำสำคัญ: ผู้กระทำผิด โทษทางอาญา ทฤษฎีการลงโทษ

Abstract

Execution, imprisonment, confinement, imposition of, and forfeiture of properties are the penalties as stated in section 18 of the Kingdom of Thailand Criminal Code. All the penalties have been enacted to punish those committing crime. Consequently, this article mainly discusses the conceptual ideas and theories of punishment including Retributive Theory, Compensative Theory, Deterrence Theory, Social Prevention, and Rehabilitative Theory. 1) According to Retributive Theory, it is believed that all people have freedom of thought and action, belonging to the Free Will doctrine. Therefore, when a person decides to do something, he must be responsible. In contrast, when he commits a crime, obviously, the punishment will be given in return, as the result. 2) In Compensative Theory, the regulation is holy things. 3) In Deterrence Theory, people commit deliberate offenses before committing them. In order to prevent people from wrongdoing, the state, therefore, has to enact the law issuing the guilt and punishment for the offense and to public. 4) In Social Prevention Theory, a punishment is meant for preventing the society from recommitting crime, by isolating the wrongdoer from the society. 5) In Rehabilitative Theory, which is the new conceptual idea, believing that the perpetrator is the patient and can adjust himself to be a good man. Those referred conceptual ideas and practical in used in the Kingdom of Thailand Criminal Code.

Keywords: *Criminal offender, Criminal penalty, Punishment theory*

1. บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) จึงไม่สามารถอยู่ลำพังอย่างโดดเดี่ยวได้ ต้องมีการรวมตัวกันเป็นสังคม และเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในสังคม จึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับแก่คนในสังคม และการลงโทษผู้กระทำความผิดหรือผู้ก่อความเดือดร้อนแก่ส่วนรวมถือเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อบุคคลในสังคมกระทำการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงเป็นความผิดและสมควรได้รับการลงโทษ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องก่อให้เกิดผลร้ายอันไม่พึงประสงค์แก่ตัวผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้นโดยทั่วไปถือหลักว่าเมื่อผู้กระทำความผิดกฎหมายและสมควรได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การลงโทษทางอาญาเป็นการปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาสังคมได้รับการลงโทษ กล่าวได้ว่าความผิดทางอาญาเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของชุมชนถึงขนาดที่รัฐต้องเข้ามามีอำนาจในการป้องกันและปราบปราม จึงมีประจำอยู่ทุกยุคทุกสมัย จนกล่าวได้ว่าความผิดอาญาเป็นปรากฏการณ์อันหนึ่งของชุมชน (จิตติ ติงศกัทธิย์, 2536) รัฐซึ่งมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา และเมื่อกำหนดให้การกระทำใดเป็นความผิดทางอาญาแล้ว การที่ผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาจะต้องได้รับการวินิจฉัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดและได้รับการลงโทษ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2559)

นอกจากนี้กฎหมายอาญาในส่วนที่เป็นความผิดอาญาจะเป็นเงื่อนไขให้นำไปสู่การใช้มาตรการทางอาญา ฉะนั้นการใช้มาตรการทางอาญาทั้งที่เป็นการลงโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะต้องเป็นการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาเสียก่อนจึงบังคับให้โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฌ นคร (2554)

กล่าวไว้ว่า กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ ความผิดอาญา เป็นเงื่อนไขของการใช้มาตรการบังคับทางอาญา แสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์ของการกระทำความผิดอาญา คือ การบังคับใช้มาตรการทางอาญานั้นเอง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความผิดอาญากับสภาพบังคับทางอาญาหรือมาตรการทางอาญา กล่าวได้ว่ากฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการบังคับใช้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน ทุกๆ สังคมไม่ว่าจะมีขนาดการรวมกลุ่มเล็กหรือใหญ่จึงต้องสร้างกฎเกณฑ์ หรือกฎหมาย และที่สำคัญคือ การพิพากษาของศาล (นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล, 2547) ทั้งนี้การฟ้องคดีอาญาเป็นการร้องขอต่อศาลซึ่งกระทำในนามของสังคมเพื่อให้มีการพิจารณาการกระทำความผิด ตัวผู้กระทำความผิด และกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการลงโทษ (Punishment) นั้นเป็นวัฒนธรรมทางเนติธรรมของแต่ละชนชาติ ซึ่งจะมีวิธีแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และกฎระเบียบทางสังคมของบ้านเมืองนั้นๆ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรม ที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยอาศัยกรอบแนวคิดจากทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาเป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับลักษณะพฤติการณ์ของความผิดที่เกิดขึ้น และเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเข้ามาควบคุมหรือลงโทษผู้ที่กระทำความผิด ซึ่งถ้าหากไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ก็จะทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมได้เช่นกัน ซึ่งโทษทางอาญาเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่ทำให้กฎหมายอาญามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการลงโทษในสังคมไทยมากขึ้น บทความนี้จะนำเสนอแนวคิดการลงโทษและโทษทางอาญาในสังคมไทย รวมทั้งทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

2. รายละเอียด

โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

โทษ คือ สภาพบังคับของกฎหมายอาญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย มาตรา 18 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดอาญาไว้ดังนี้

1. ประหารชีวิต คือ การเอาผู้ถูกพิพากษาให้ประหารชีวิตไปกระทำให้ตายด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
2. จำคุก คือ การเอาตัวไปคุมขังไว้ในเรือนจำ ตามกำหนดเวลาที่ศาลพิพากษา
3. กักขัง คือ การเอาตัวไปกักขังไว้ในสถานที่กักขัง ซึ่งกำหนดเอาไว้มิใช่เรือนจำ
4. ปรับ คือ การบังคับเอาจากผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนเงิน
5. ริบทรัพย์สิน คือ เช่น การบังคับเอาจากทรัพย์สิน โดยทรัพย์สินที่ริบตกเป็นของแผ่นดิน

ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดไว้แล้วว่าความผิดในแต่ละฐาน ศาลสามารถพิจารณาและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดในฐานนั้น ๆ ได้อย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตาม พึงระลึกไว้เสมอว่าการลงโทษมิใช่ทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดได้ เพราะการที่บุคคลจะกระทำความผิดหรือไม่ มิใช่เพราะเขากลัวกฎหมายหรือไม่ เพียงไร แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรมและศีลธรรม มาช่วยในการยับยั้งจิตใจไม่ให้กระทำ

ความคิดอยู่มาก โดยโทษต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ดังที่ได้กล่าวมานี้ ยังคงมีข้อจำกัดที่ทำให้ยังไม่เหมาะสมแก่การบังคับกับกรณีการกระทำความผิดรุนแรง

นอกจากนี้ในทางอาชญาวิทยาให้เหตุผลว่าการลงโทษสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยสาเหตุดังนี้

1. รูปแบบการลงโทษบางประการทำให้ผู้ที่อาจจะกระทำความผิดไม่สามารถกระทำความผิดได้โดยการตัดโอกาสหรือลดโอกาสที่บุคคลนั้นอาจจะกระทำความผิด (Incapacitation) ได้แก่โทษประหารชีวิตและจำคุก

2. การลงโทษบางประการสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ เพราะผู้กระทำความผิดอยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่อง (Surveillance) เช่น การควบคุมความประพฤติ การกักขัง รวมทั้งการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการสอดส่องแบบป้องกันมิให้กระทำความผิด (Preventive surveillance)

3. การฝึกอบรมควบคู่กับการใช้วิธีลงโทษก่อให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้เคารพกฎหมาย

4. การแก้ไขฟื้นฟูให้ผู้กระทำความผิดได้รับประสบการณ์จากการถูกลงโทษจึงรู้สึกอับอาย เสียใจ สำนึกผิด และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้กระทำความผิดบางคนเพียงแต่ถูกจับก็อาจได้รับการแก้ไขเพราะเขาได้กระทำความผิดด้วยความบังเอิญ

5. การลงโทษเป็นการยืนยันความถูกต้อง หรือความศักดิ์สิทธิ์ของบรรทัดฐานทางสังคม (Normative validation) รวมทั้งเป็นการประณามการกระทำนั้น

6. การป้องกันอาชญากรรมโดยการแก้แค้นและทดแทนและการป้องกันอาชญากรรมโดยการลงโทษมีความแตกต่างกัน ถ้ารัฐไม่ลงโทษผู้กระทำความผิด เอกชนจะแก้แค้นเอง

7. การลงโทษให้ผู้กระทำความผิดมีมลทินติดตัว (Stigmatization) บุคคลนั้นอาจถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรและอาจถูกสังคมประณาม ทำให้ผู้คนมีความเกรงกลัวการลงโทษ

8. การลงโทษทำให้นักคิดสร้างนิสัยในการเคารพกฎหมาย โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นระบบ

9. การลงโทษทำให้เกิดผลการยับยั้ง (Deterrence) หรือให้ผู้กระทำความผิดได้รับบทเรียนหรือหลายจำ ทั้งนี้ หากมีการกระทำที่อนุমানได้อย่างชัดเจนว่าเกิดจากความมั่งร้ายอันส่งผลต่อสังคมโดยรวม ทำลายความสงบสุข หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสังคม อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญาผู้กระทำก็จะต้องได้รับโทษทางอาญา

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ฮาร์ท (H.L.A.Hart) ศาสตราจารย์เบน (S.I.Benn) และศาสตราจารย์ฟูล (A. Flew) ยังได้ให้ความหมายของโทษอาญาไว้ด้วยว่า โทษต้องประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. โทษจะต้องก่อให้เกิดความทุกข์ หมายถึง ผู้ได้รับโทษจะต้องได้รับความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่ง อาจเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางร่างกาย การได้รับความเจ็บปวดทางกาย หรือการสูญเสียทรัพย์สินอื่น ๆ

2. โทษจะต้องใช้ต่อผู้กระทำความผิดกฎหมาย หมายถึง ผู้กระทำความผิดกฎหมายเท่านั้นที่จะต้องถูกลงโทษ จะนำบุคคลอื่นที่มีได้กระทำความผิดมารับโทษมิได้

3. โทษจะต้องมีขึ้นเมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมาย หมายถึง ต้องมีการกระทำความผิดกฎหมายเสียก่อนจึงจะลงโทษได้ หากไม่มีการกระทำความผิดกฎหมายก็ลงโทษไม่ได้

4. โทษจะต้องเป็นวิธีการซึ่งบุคคลใดบุคคลหนึ่งนอกจากตัวผู้กระทำความผิดนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดนั้น หากผลร้ายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้กระทำความผิดนั้นเอง ย่อมไม่นับเป็นโทษทางอาญาตามนัยนี้

5. โทษจะต้องเกิดจากผู้มีอำนาจที่จะกระทำให้เกิดผลร้ายนั้นขึ้นมาได้ หมายถึง โทษนั้นต้องผ่านกระบวนการตามกฎหมาย ผู้มีอำนาจตามกฎหมายจึงจะเป็นผู้ให้ผลร้ายได้

จึงกล่าวได้ว่า “ทางอาญา” คือ ผลซึ่งผู้กระทำความผิดได้รับเนื่องจากการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาโดยที่ผู้ซึ่งมีอำนาจให้ผลร้ายจะต้องมีอำนาจตามกฎหมายกำหนด และผลร้ายที่ผู้ถูกกระทำความผิดได้รับนั้น เป็นการตอบแทนการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งการตอบแทนนี้จะมีลักษณะกำหนดผู้กระทำความผิดนั้น

วัตถุประสงค์ในการลงโทษอาญา

แนวคิดในการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นสิ่งที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อการจัดระเบียบของสังคม แต่วัตถุประสงค์ของการลงโทษมีความแตกต่างกันไปตามค่านิยมของสังคม และความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองตามยุคสมัย ดังนั้นสังคมที่แตกต่างกัน ก็มีวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดที่แตกต่างกัน หรือในยุคสมัยที่แตกต่างกันแนวทางการลงโทษก็แตกต่างกัน เช่นดังเดิมนั้น การลงโทษจะมีลักษณะโหดร้ายเพื่อการแก้แค้นทดแทน และการข่มขู่ขังยังให้เกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับทำให้ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด แต่ในปัจจุบันการลงโทษให้ความสำคัญในประเด็นการตัดช่องโอกาสไม่ให้กระทำความผิดและการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ

ในปัจจุบัน มีการกำหนดโทษทางอาญาตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษ 2 ประการใหญ่ๆ คือ

(1) การป้องกันทั่วไป (General Prevention)

เป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่สำคัญประการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายอาญา กล่าวคือ เป็นการใช้โทษเพื่อเป็นการข่มขู่ผู้อื่นมิให้กระทำความผิดในทำนองเดียวกัน หรือ เพื่อให้เป็นแบบอย่างซึ่งบังคับจิตใจให้บุคคลทั่วไปที่คิดจะกระทำความผิดอย่างเดียวกันให้เกรงกลัวและงดเว้นความคิดนั้น ๆ เสีย

(2) การป้องกันพิเศษ (Special Prevention)

เป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษอีกประการหนึ่งของกฎหมายอาญาที่เป็นการใช้โทษทางอาญาเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดนั้น ๆ กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนั้นซ้ำอีก โดยการลงโทษผู้นั้นหรือโดยการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้น

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญานั้น คือ มุ่งคุ้มครองสังคมยิ่งกว่าเหตุผลอื่น แต่ทว่าแม้ว่าการคุ้มครองสังคมจะเป็นจุดหมายขั้นสุดท้ายของการลงโทษ แต่ปัญหาที่จะต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนก็คือสมควรจะใช้การลงโทษอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นการคุ้มครองสังคมที่ดีที่สุดโดยต้องพิจารณาจากทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

แนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญาเป็นสิ่งที่มิมาแต่เดิมและได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากเดิมที่มุ่งเน้นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้เกิดความหลาบจำเพียงอย่างเดียวก็ได้มีการนำเอาแนวคิดในการมุ่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเข้ามาใช้ด้วย ซึ่งก่อให้เกิดวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิดที่สามารถฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมให้กลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ และผู้ที่กระทำความผิดเล็กน้อยหรือกระทำความผิดโดยปราศจากความชั่ว

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาจึงจำเป็นต้องพิจารณาทฤษฎีการลงโทษทางอาญาประกอบด้วย ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีรูปแบบและสนองตอบวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาแตกต่างกัน โดยทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ปรากฏอยู่มีดังนี้

(1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นตอบแทน (retribution)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่ง ตามแนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิด โดยมีพื้นฐานความคิดมาจากลัทธิเจตจำนงเสรีที่เรียกว่า Free Will ลัทธินี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์มีเหตุผล มีอิสระเสรีภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้อำนาจความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผล การกระทำสิ่งใด มนุษย์ย่อมมีเหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ดี เขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาสมควรได้รับการตำหนิ หรือได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่สังคมลงโทษเขา เพราะเหตุผลที่มาจากการกระทำของเขาเอง หากใช้สิ่งอื่นใดไม่ เมื่อเขากระทำผิดเขาย่อมสมควรถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการทดแทนการกระทำผิดของเขานั้นเอง

ผู้ที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้ให้ความเห็นว่า การลงโทษเป็นของคู่กับการกระทำผิด ถ้าสังคมไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดก็เท่ากับสังคมยอมรับการกระทำของเขา และด้วยเหตุนี้ก็มีผลเหมือนว่าสังคมเป็นผู้สนับสนุนให้กระทำความผิด และการลงโทษในทุกกรณีจะต้องเนื่องมาจากเหตุที่ว่าบุคคลซึ่งถูกลงโทษได้กระทำความผิดเท่านั้น และจะใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นไม่ได้ ไม่ว่าจะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ถูกลงโทษเอง ผู้เสียหาย หรือแก่สังคมเป็นส่วนรวมก็ตาม แต่นักอาชญาวิทยามีความเห็นว่ายทฤษฎีนี้ไม่เหมาะสมและไร้มนุษยธรรม ไม่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดีเพื่อกลับคืนสู่สังคม การใช้ความรุนแรงเพียงอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยต่างๆที่ทำให้ผู้นั้นกลายเป็นผู้กระทำความผิด เป็นการลงโทษที่ไม่เกิดผลดีต่อสังคม

อย่างไรก็ดี อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นหรือเพื่อทดแทนนั้น มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้เสียหายและสังคม โดยโทษที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องเป็นสัดส่วนกับความผิดที่เกิดขึ้น เพื่อความยุติธรรมแล้วผู้ซึ่งจงใจกระทำการอันไม่เป็นธรรมจะต้องถูกลงโทษด้วยโทษที่ได้สัดส่วนพอดีทั้งในสภาพและความหนักเบากับความผิดของเขา ซึ่งการโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเน้นการลงโทษที่มองไปที่อดีต เหตุผลของการลงโทษเป็นไปเพื่อการแก้แค้น โดยการลงโทษเกิดจากอารมณ์แค้นที่มีตามสัญชาตญาณของมนุษย์ อีกเหตุผลหนึ่งคือทุกคนควรต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาความยุติธรรมหรือสมดุลไว้ในสังคมไว้ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นผู้กระทำความผิดจึงสมควรจะต้องได้รับโทษเพื่อทดแทนความผิดหรือลบล้างความชั่วที่เกิดขึ้นโดยโทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับต้องเทียบเท่ากับความเจ็บปวดและมีความทนทุกข์หรือทรมานหรือมีความยากลำบากเช่นเดียวกับที่ผู้เสียหายหรือสังคมได้รับ

วิธีการลงโทษตามทฤษฎีนี้แต่เดิมใช้ความรุนแรงและทารุณโหดร้ายจึงถูกคัดค้านจากประชาชน ต่อมาสำนักกฎหมายคลาสสิกได้เปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษไม่ให้ใช้การลงโทษแบบทรมานแต่จำนวนหรือความหนักเบาของโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิด ส่วนเหตุผลการลงโทษยังยึดหลักว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษเพราะทุกคนมีเจตจำนงอิสระวิธีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมีวิธีการลงโทษหลายทาง คือ (1) สำหรับในความผิดที่ร้ายแรงนั้นควรต้องลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น (2) โดยการให้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนความเสียหายแทนการถูกลงโทษ หรือ (3) โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิด และให้ใช้ค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น (Expiation) ด้วย เช่น การลงโทษจำคุกหรือ ปรับ หรือ ทั้งจำคุกและปรับ และให้คืนทรัพย์หรือใช้ราคาทรัพย์แทน

(2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการชดเชยความผิด (Atonement)

ทฤษฎีนี้มีความเก่าแก่พอ ๆ กับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นหรือเพื่อทดแทน โดยมีแนวคิดว่าเป็นกลุ่มชนบางเหล่ามีกฎข้อบังคับที่เชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนืออำนาจของกฎหมายหากใครกระทำการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับนั้น ก็ต้องมีการชดเชยเพื่อลบล้างการกระทำความผิด โดยการกำจัด ผู้กระทำความผิดให้พ้นไปเสียจากสังคม อันเป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อมกมาย จึงเป็นทฤษฎีที่ล้าสมัย

(1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือปราบปราม (Deterrence)

ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่า คนเรากระทำผิดโดยเจตนา และก่อนจะลงมือกระทำนั้นก็ได้พิจารณาใคร่ครวญถึงผลดีผลเสียแล้วจึงจะลงมือทำ หากเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำผิดจะเกิดผลดีมากกว่าก็จะตัดสินใจกระทำผิด ถ้าเห็นว่าจะเกิดผลเสียมากกว่าก็จะไม่กระทำผิด เพราะฉะนั้นเพื่อป้องกันมิให้คนกระทำผิด รัฐจึงต้องออกกฎหมายกำหนดความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ให้ชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อป้องกันความผิดที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการของความสุขขึ้นชมยินดี และความเจ็บปวดทุกข์ทรมานมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย เมื่อมีผู้กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้ การลงโทษจะต้องกระทำอย่างรวดเร็ว แน่นนอน เสมอภาคกัน และรุนแรงตามความเหมาะสมของโทษที่กำหนดไว้ การลงโทษดังกล่าวย่อมมีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการลดอาชญากรรมและการกระทำความผิดอาญาอื่น ๆ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

นอกจากนี้ การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถที่จะย้อนเวลากลับไปไม่ให้เกิดการกระทำผิดนั้นเกิดขึ้นอีกได้ ดังนั้น เมื่อเกิดการกระทำความผิดขึ้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการหาทางป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นมาอีกมากกว่าที่จะมุ่งแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด ทฤษฎีนี้จึงมุ่งใช้วิธีการลงโทษอย่างหนักแน่นแก่ผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเจ็บปวดไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก และเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างให้บุคคลอื่นเห็นว่าถ้ากระทำผิดฐานนั้น ๆ แล้วจะต้องได้รับโทษอย่างเดียวกัน เมื่อคนทั่วไปเห็นตัวอย่างแล้วก็จะเกิดความกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด ซึ่งตามทฤษฎีนี้ถือว่าเป็นการปลูกฝังศีลธรรมให้แก่บุคคลในสังคมไปด้วย หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมโดยลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งมุ่งเน้นไปเพื่อประโยชน์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันอาชญากรรมอย่างถาวรหรือชั่วคราว ซึ่งได้แก่ การลงโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก หรือกักขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้

2. เพื่อข่มขู่ยับยั้ง ได้แก่ การลงโทษเพื่อให้มีผลป้องกันแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง (Special Prevention or Individual Deterrence or Specific Deterrence) คือ ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีความเกรงกลัว เจ็บปวด ไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก ตลอดจนการลงโทษเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป (General Prevention or General Deterrence) คือ ทำให้บุคคลทั่วไปเห็นว่าเมื่อผู้ใดกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษ เพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้าทำความผิด

3. เพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด ได้แก่ การแก้ไขปรับปรุงที่เกิดจากการลงโทษโดยตรงและแก้ไขปรับปรุงอันเป็นส่วนที่เกิดสืบเนื่องมาจากการลงโทษ

ทั้งนี้ การลงโทษจะต้องมีปริมาณโทษมากพอที่จะบรรลุผลเป็นการป้องกันการกระทำความผิดแต่ต้องไม่มากเกินไปกว่าที่จำเป็นในการที่จะบรรลุผลนั้น การลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความแน่นอนเสมอภาค และรวดเร็ว

เพื่อให้ผู้กระทำผิดและบุคคลอื่นเห็นผลเสียที่จะได้รับจากการกระทำผิดนั้นแต่ทฤษฎีนี้นับเป็นสาเหตุให้กฎหมายในบ้านเมืองมีโทษหนักมากเกินความเหมาะสม ซึ่งการลงโทษที่มุ่งจะให้ผลเป็นการข่มขู่บุคคลโดยทั่วไปมากเกินไป เช่น การลงโทษตัดมือผู้กระทำความผิดลักทรัพย์เพื่อให้อื่นเกรงกลัวไม่กล้าเอาอย่าง อาจมีผลเป็นการผลักดันให้ผู้ถูกลงโทษกระทำความผิดอย่างอื่นต่อไป เพราะไม่มีอวัยวะครบถ้วนที่จะใช้ทำมาหากินโดยสุจริต จึงมีผู้โต้แย้งคัดค้านว่าหากการลงโทษสถานหนักแก่ผู้กระทำความผิดสามารถทำให้คนที่คิดจะกระทำความผิดเกรงกลัวและแก้ปัญหาอาชญากรรมได้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาการลงโทษทางอาญาอีกต่อไป แต่ในความจริงกลับยังมีผู้กระทำความผิดอยู่ไม่หยุดหย่อน จึงเห็นสมควรเลิกใช้ทฤษฎีนี้ในการลงโทษเสีย

(4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคม (Protection of Society)

ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่การรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมเป็นการแสดงเจตจำนงร่วมกันของคนในสังคมในข้อที่ว่าแม้จะเป็นการกระทำความผิดระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกในสังคมเฉพาะรายก็ตาม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อสังคมโดยตรง ให้ความสำคัญส่วนตัวไม่ แต่เป็นเรื่องของส่วนรวมของคนในสังคมทุกคน ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ได้พัฒนาเป็นแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ

1. จะต้องมีการมองวิธีดำเนินการกับผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งคุ้มครอง

สังคมจากอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล

2. การลงโทษผู้กระทำความผิด ไม่อาจใช้หลักกฎหมายเพียงอย่างเดียวได้ แต่จำเป็นต้องศึกษาพฤติกรรมของ

ผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลและสถานการณ์อาชญากรรมของสังคม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยวิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดขึ้นอีก สำหรับการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมนั้น มีหลักการสำคัญคือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมบ่มนิสัยมากกว่าการลงโทษ โดยเน้นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมส่วนการลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ความเป็นรายบุคคล เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดี โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันควบคุม และการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมายอาญาดังกล่าว เช่น การนำหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิดเป็นต้น วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมจึงเป็นมาตรการเสริมที่สำคัญ โดยอาจนำมาใช้ในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้น้อยไปไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดบางประเภท จึงต้องนำมามาตรการเสริมมาผนวกใช้ด้วย เช่น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำซาก เป็นต้น

(5) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือดัดนิสัย (Reformation)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการลงโทษทฤษฎีใหม่ที่มีแนวคิดพื้นฐานว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วย และมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี ไม่ให้บุคคลที่ได้กระทำความผิดมาแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ไม่ได้มุ่งหมายจะให้ผลถึงบุคคลอื่นโดยตรงรวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ และนอกจากจะพยายามหาทางให้ผู้ที่ได้กระทำความผิดมาแล้วเกิดความประสงค์ที่จะยับยั้งไม่กระทำความผิดซ้ำอีกแล้ว ยังจะต้องทำให้ผู้นั้นเกิดความสามารถที่จะยับยั้งเช่นนั้นด้วย และก่อให้เกิดความกลัวที่ผู้กระทำความผิดมาแล้วเกิดความสำนึกว่า

อาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษที่ได้รับ รวมทั้งการทำลายนิสัยต่าง ๆ ที่อาชญากรได้สร้างขึ้นมามีด้วย จึงมีผู้เสนอแนวคิดที่ไม่ควรใช้คำว่า “การลงโทษ” (Punishment) แต่เน้นการใช้คำว่า “การปฏิบัติ” (treatment) แทน เพราะการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความยากลำบากด้วยการลงโทษไม่อาจส่งผลให้คนประพฤติดีขึ้น

วิธีการตามทฤษฎีนี้จึงมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก ตรวจสอบสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์สาเหตุ และขั้นตอนสุดท้าย รักษาหรือแก้ไขที่สาเหตุนั้น โดยต้องมีการให้การเรียนรู้หรือการอบรมอย่างเพียงพอที่เขาจะใช้ในการดำเนินชีวิตได้ด้วย เช่น การฝึกอาชีพรวมทั้งการพยายามช่วยให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกมีปมด้อยจากการที่ได้รับบทลงโทษไปแล้ว โดยอาจไม่มีการลงโทษผู้กระทำความผิดเลย เช่น การรอกการลงโทษ การรอกการกำหนดโทษ หรือการคุมประพฤติ อย่างไรก็ตาม การลงโทษตามทฤษฎีนี้ยังคงมีผู้คัดค้านว่าเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิดเพราะไม่มีมาตรการในการลงโทษให้เด็ดขาด

อนึ่ง วัตถุประสงค์ในการลงโทษไม่อาจจะกล่าวได้อย่างกระชับรวบรัดโดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปสู่ข้อสรุปที่อาจผิดพลาดได้ เพราะวัตถุประสงค์ในการลงโทษมิได้มีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีอย่างเดียว และวัตถุประสงค์ในการลงโทษหลายประการอาจสนับสนุนซึ่งกันและกันหรืออาจขัดแย้งกันได้ อย่างไรก็ตาม ระบบการลงโทษควรจะเป็นอิสระจากการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นสังคมจึงสมควรมีจุดมุ่งหมายในการลงโทษ ดังนี้

1. เพื่อคุ้มครองผู้กระทำความผิดและผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด มิให้ถูกแก้แค้นจากผู้เสียหาย เพราะการแก้แค้นผู้กระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยหรือความวุ่นวายในสังคม
2. เพื่อระงับยับยั้งการกระทำความผิดที่กฎหมายห้าม หรือยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดอีก
3. ระบบการลงโทษต้องก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุด (ต่อผู้กระทำความผิดหรือผู้อื่น) แต่เพียงพอที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายในการลงโทษ อันเป็นหลักมนุษยธรรมนิยมด้วย
4. ระบบการลงโทษควรจะดำเนินการเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิดจากการได้รับความทุกข์หรือผลร้ายจากการกระทำของตน อันเป็นความมุ่งหมายที่แตกต่างจากข้อ 1 และข้อ 3 หรือ มิฉะนั้น ระบบการลงโทษก็ควรดำเนินการเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิดโดยไม่จำเป็นต้องลงโทษเพื่อการแก้แค้นอย่างรุนแรงหรือ ไร้มนุษยธรรมต่อผู้กระทำความผิด トラบเท่าที่การลงโทษมีผลเพียงพอจะทำให้การกระทำความผิดมีจำนวนลดลงหรือไม่เพิ่มมากขึ้น
5. เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าสังคมรังเกียจการกระทำความผิดนั้น โดยผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายการลงโทษอาจเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทางที่ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันไม่ขัดแย้งกัน และมีความเหมาะสมต่อสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศ

จากทฤษฎีการลงโทษจะเห็นได้ว่า การลงโทษนั้นมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างยิ่งทั้งในประเด็นการยับยั้งไม่ให้กระทำผิด และการปรับเปลี่ยนนิสัยเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบ และการลงโทษยังส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย โดยการลงโทษจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการกระทำผิดในสังคม ซึ่งจะทำให้คนในสังคมเกิดความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ และเหตุในการลงโทษที่แตกต่างกันตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้การลงโทษในสังคมนั้นไม่ได้มีกฎหรือแนวคิดที่ยึดถือตายตัวในการลงโทษ หรือยึดทฤษฎีหนึ่งเป็นหลัก เนื่องจากแต่ละทฤษฎีนั้นย่อมมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการพิจารณาการลงโทษนั้นต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำผิดแต่ละคดี และการลงโทษหนักเบาตามฐาน

ความผิด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องเป็นการลงโทษตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีโทษ 5 อย่างคือ โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และ ริบทรัพย์สิน เท่านั้น การลงโทษนอกเหนือจากนั้น ไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การลงโทษมิใช่ทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดได้ เพราะปัจจัยที่บุคคลกระทำผิด มิใช่เพราะความเกรงกลัวต่อกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว หากยังมีปัจจัยอื่น เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม และศีลธรรมมาช่วยในการยับยั้งจิตใจไม่ให้กระทำความผิด แต่โทษดังกล่าวตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญานั้น ยังมีข้อเท็จจริงที่ทำให้ไม่เหมาะสมแก่การบังคับใช้กับการกระทำผิดที่รุนแรงหลายประการในประเทศไทย เพราะฉะนั้น น่าจะมีการเพิ่มบทลงโทษ หรือโทษอย่างอื่นให้มากกว่าโทษ 5 อย่างตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำผิดและสามารถป้องกันข่มขู่ยังยั้ง ไม่ให้มีผู้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดซ้ำเพิ่มขึ้นในสังคม เช่น การมีโทษอย่างอื่นทางสังคมมาบังคับใช้กับการกระทำผิดบางประเภท

3. บทสรุป

การลงโทษทางอาญาของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันตามบริบทของสังคม วัฒนธรรมของแต่ละประเทศแต่ยังคงยึดหลักตามแนวคิดทฤษฎีที่มาแนวทางเดียวกัน คือ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตัวเป็นคนดี เมื่อกลับเข้าสู่สังคมจะไม่กระทำความผิดซ้ำเพื่อให้สังคมปลอดภัยอยู่ร่วมกันด้วยความเป็นสุข อาชญากรรม ไม่มีหรือมีก็จำนวนน้อยสามารถควบคุมป้องกันได้ ทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่มีความสุข ประเทศใดที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมได้ หรือมีอาชญากรรมน้อยและควบคุมได้ ประเทศนั้นก็จะประเทศที่ประชาชนมีความสุข

4. เอกสารอ้างอิง

คณิต ณ นคร. (2554). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

จิตติ ดิงศภัทย์. (2536). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2547). *รายงานการวิจัยเรื่อง ศาสนุติธรรมกับการระงับข้อพิพาท*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท

ปกป้อง ศรีสนิท (2559). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน